

Voda se dočká vyšší ochrany. Havarijní novelu vodního zákona schválila vláda

28.9.2023 - | KDU-ČSL

Ochrana vody a jejích zdrojů nejen v kontextu změny klimatu je neoddiskutovatelným národním zájmem.

„Naše vláda se to snaží maximálně ošetřit, nejen třeba ústavní ochranou vody, která čeká na projednání ve Sněmovně, ale i závazkem programového prohlášení o zavedení on-line monitoringu vody vypouštěné z průmyslových provozů do vodních toků. Tedy u těch znečišťovatelů, kteří nakládají s nebezpečnými látkami, a proto potenciálně hrozí jejich únik do vodního prostředí. Právě touto vodní novelou nastavujeme průlom v prevenci vzniku havárií,“ říká ministr životního prostředí Petr Hladík (KDU-ČSL) a doplňuje: *„Cílem novely je co nejlépe minimalizovat riziko na řekách. A pokud i přes to k havárii dojde, musí všechny zasahující složky přesně vědět, co mají dělat a v jakém pořadí. Všichni si moc dobře pamatujeme, co se před třemi lety stalo na řece Bečvě. Takový chaos při řešení havárií se nesmí opakovat,“* zdůraznil ministr Hladík.

Likvidace havárií na řekách řeší v první řadě HZS

Stávající vodní zákon, ani zákon o integrovaném záchranném systému nestanovují přesný postup řešení významných havárií. Havarijní novela vodního zákona proto legislativně ukotvuje současný faktický stav – Hasičský záchranný sbor ČR je do zásahu při havárii zapojen a často je na místě jako první. Novela se zaměřuje především na zlepšení koordinace zasahujících orgánů, urychlení spolupráce při zásahu, minimalizaci dopadů škodlivých následků havárií. Zároveň napravlují dosavadní nejasnosti, zejména ve rozdělení kompetencí všech složek, podílejících se na řešení havárií, a to i v případě havárií přesahujících území několika obcí nebo krajů.

Novela například jasněji vymezuje kompetence mezi HZS a vodoprávní úřady. Role Hasičského záchranného sboru ČR spočívá v provedení bezprostředního zásahu, jehož účelem je zastavit šíření havárie, tedy bezprostředních tzv. záchranných a likvidačních prací.

Vodoprávní úřad řídí další činnosti. Tedy takové, které jdou nad rámec záchranných a likvidačních prací a souvisejí se zneškodňováním havárie. Například koordinaci odběru vzorků, ukládání sanačních opatření a dalších aktivit při tzv. zneškodňování havárie. Novela nově zavádí i kompetenci ČIŽP, jež může převzít od vodoprávního úřadu řízení prací při zneškodňování havárie a šetření příčin havárie, v případě že ji lze řešit jen s použitím mimořádných odborných znalostí.

Podrobnosti ohledně jednotlivých kroků, jejich zpřesnění a koordinace všech zapojených subjektů budou uvedeny v prováděcích předpisech (např. v novele tzv. havarijní vyhlášky č. 450/2005 Sb.) a také v doprovodném metodickém pokynu k havarijní novele vodního zákona a k havarijní vyhlášce, který MŽP plánuje vydat současně s těmito novelizovanými právními předpisy.

Pětkrát vyšší pokuty

„Výše pokut za nedovolené vypouštění odpadních vod s nebezpečnými látkami dnes nejsou nastaveny tak, aby provozovatelé byli maximálně obezřetní. Sankce tak nemůžou fungovat dostatečně preventivně. Zvyšujeme je proto až pětinasobně, z maximální výše 10 milionů korun na 50, zejména pro podniky a provozovny, u nichž je pravděpodobnost vzniku závažného přestupku daleko vyšší než u jednotlivců,“ komentuje ministr Hladík.

Kontinuální monitoring pro významné znečišťovatele

„Pokud se do povrchových vod vypouští odpadní vody s obsahem prioritních nebezpečných látek nebo nebezpečných závadných látek, jako například kyanidů, je z preventivních důvodů nezbytné být ve střehu a monitorovat to. Žádná legislativa v oblasti ochrany vod doposud nezavedla povinnost kontinuálního monitoringu pro potenciální znečišťovatele. Díky novele budou znečišťovatelé povinni zavést tento typ měření,“ vysvětluje ministr Hladík. Podle odborného odhadu se tato povinnost dotkne zhruba 100–200 znečišťovatelů v Česku. Náklady na pořízení monitorovacího zařízení i na jeho provoz ponesou znečišťovatelé. Kontinuální monitoring bude znamenat významný posun pro dohled nad stavem vypouštěných odpadních vod a identifikaci potenciálních havárií.

Digitální registr výpustí

Novela nově dále zavádí povinnost vést evidenci všech výpustí do vodních toků. Díky tomu vznikne nový digitální registr (Registr výpustí odpadních vod), který postupně zahrne všechny výpusti ze zdrojů znečištění do vod povrchových. To znamená, že se v něm objeví výpusti s vydaným povolením k nakládání s vodami, ale i ty, ke kterým toto povolení z nejrůznějších důvodů vydáno není. Právě takové nezdokumentované výpusti mohou představovat značné riziko potenciálního havarijního znečištění vodních toků. Díky fungujícímu Registru výpustí bude v případě vzniku havárie snazší identifikovat místo, kudy mohlo dojít k vniku závadných látek, které havárii způsobily, resp. identifikovat případného viníka. Samotný registr bude řídit a provozovat Ministerstvo životního prostředí. Vznikne postupně na základě prioritizace, a to postupně ve třech etapách.

V České republice je 16 326 km významných vodních toků a 86 533 km drobných vodních toků. *„V první etapě propojíme data s Vodohospodářským informačním portálem VODA, kde jsou zanesena data týkající se více než pěti tisíc výpustí s povoleným vypouštěním odpadních vod do vod povrchových. Následně se zaměříme na úseky toků, kde se nachází potenciálně největší znečišťovatelé, kteří spadají pod režim zákona o integrované prevenci. V další etapě bude probíhat mapování významných vodních toků, což jsou i přeshraniční toky. Toto mapování budou provádět správci povodí, tj. státní podniky Povodí, a to v termínu do 31. 12. 2025 v případě I. etapy, resp. 31. 12. 2029 u II. etapy. V poslední etapě se podíváme na drobné vodní toky. Nutná je zmínka i o významné spolupráci ze strany AOPK ČR, která v rámci vlastního projektu Pasportizace vodních toků pomůže s mapováním cca 25 % všech vodních toků v ČR. Samotný registr bude obsahovat například údaj o přesné lokalizaci výpusti, název katastrálního území, název vodního toku a případně všechny další patřičné identifikátory výpusti,“* uvedl ministr Hladík s tím, že registr výpustí bude sloužit vodoprávním úřadům, správcům povodí, Hasičskému záchrannému sboru České republiky, České inspekci životního prostředí, Policii České republiky a Vojenské policii.

Pilot na Labi

Na jaře letošního roku proběhlo terénní mapování 34,6 kilometrů toku Labe, konkrétně v úseku mezi Mělníkem a Brandýsem nad Labem. Pilotní projekt realizovalo Ministerstvo životního prostředí ve spolupráci s Ministerstvem zemědělství, Výzkumným ústavem vodohospodářským TGM a Povodím Labe.

Realizací projektu získalo MŽP první on-line miniregistr výpustí. Analýza veškerých dostupných evidencí a jejich využitelnosti poslouží jako model pro tvorbu celorepublikového informačního systému. Více informací o pilotním projektu se dočtete [zde](#).

Havarijní novela

- zavádí povinnost kontinuálního měření vypouštěných odpadních vod pro významné znečišťovatele

- zavádí evidenci a digitalizaci všech výpustí do vod povrchových
- zavádí zřízení samostatného Registru výpustí odpadních vod v rámci informačního systému veřejné správy
- zpřesňuje pojem havárie
- upřesňuje ohlašovací povinnosti při havárii
- staví najisto, že řízení záchranných a likvidačních prací při havárii přísluší Hasičskému záchrannému sboru ČR
- rozlišuje šetření příčin havárie a likvidaci jejích následků (tj. řízení prací při jejím zneškodňování)
- upřesňuje mechanismus poskytování peněžních prostředků ze zvláštního účtu příslušného kraje
- jasně vymezuje příslušnost krajských úřadů k řešení havárií, které přesahují hranice správního obvodu obce či jednoho kraje
- u vybraných vodních děl znovuzavádí možnost schvalování jejich provozních řádů vodoprávními úřady
- zvyšuje sankce za nedovolené vypouštění odpadních vod s nebezpečnými látkami

<https://www.kdu.cz/aktualne/zpravy/mzp-voda-se-docka-vyssi-ochrany-havarijni-novelu-v>